

[Home](#)>[Legislation and case law](#)>**National legislation****Liikmesriigi õigus**

Slovakia

See teabeleht sisaldab teavet Slovakkia õigussüsteemi kohta.

Slovakkia õiguskorra kohta leiab teavet veebilehelt [Euroopa õiguslase koostöö võrgustik tsiviil- ja kaubandusajades – õiguskord](#).**Õiguse allikad****Õigusaktide liigid – kirjeldus**

Mõistet „õiguse allikad“ kasutatakse kolmes tähenduses:

õiguse allikad materiaalses tähenduses – materiaalsed õiguse allikad;

õiguse allikad tunnetuslikus tähenduses – õigusteadmiste allikad;

õiguse allikad formaalses tähenduses – formaalsed õiguse allikad.

Õigusnormide kujunemise ja nende siduva vormi alusel eristatakse tavaliselt järgmisi õiguse allikaid:

õigustava;

pretsedendiõigus (kohtunikuõigus);

õigusaktid;

normatiivsed lepingud;

üldtunnustatud õiguspõhimõtted;

terve mõistus;

tänapäevased teosed, õiguskirjandus ja eksperdiarvamused;

rahvusvahelised lepingud, kui need on nõuetekohaselt inkorporeeritud Slovaki Vabariigi õiguskorda.

Õigusnormide hierarhia

Slovakkia õiguskorra üks aluspõhimõtte on õigusnormide hierarhia. Õiguspärasuse seisukohast on äärmiselt oluline seda põhimõtet õiguspraktikas ja õigusnormide rakendamisel õigesti mõista. Õigusnormide hierarhia ei ole siiski lihtsalt sirgjoonelise loogilise esimese või alluvuse küsimus. Hierarhia on seotud **seaduslike võimupiiride** küsimusega ning see hõlmab ka kategoorilist nõuet, et õigusakti võib kehtestada vaid selleks seadusega volitatud organ üksnes seaduse ja omaenda seadusandliku pädevuse piires.

Õigusakte liigitatakse nende õigusjõu alusel. **Õigusjõud** osutab õigusaktide omadustele, mille alusel õigusaktid on alluvussuhtes (st üks õigusakt on teisest suurema õigusjõuga) või tuleneb üks õigusakt teisest, suurema õigusjõuga õigusaktist. Olukorras, mis hõlmab erineva õigusjõuga õigusakte, ei tohi väiksema õigusjõuga õigusnorm olla vastuolus suurema õigusjõuga õigusnormiga ning suurema õigusjõuga õigusnormiga võib tühistada väiksema õigusjõuga õigusnormi.

Õigusaktid võib õigusjõu alusel liigitada hierarhiliselt järgmiselt.

Esmased õigusaktid (seadused)

põhiseaduslikud aktid (alati esmased õigusaktid)

seadused (esmased õigusaktid või põhiseaduslikest aktidest tulenevad õigusaktid)

Teisesed õigusaktid (alluvad õigusaktid)

valitsuse määrused – alati teisesed õigusaktid

keskvalitsusasutuste õigusaktid – alati teisesed õigusaktid

omavalitsusüksuste organite (asutuste) õigusaktid – esmased või teisesed õigusaktid

õigusaktid, mille on erandkorras kehtestanud muud asutused peale valitsusasutuste – alati teisesed õigusaktid.

Õigusnormide süsteemis tähendab õigusakti esimuslikkus seda, et kõik teised õigusnormid peavad tulenema sellest õigusaktist, olema sellega kooskõlas ega tohi olla sellega vastuolus. Praktikas tähendab see, et kui hierarhias madalamal positsioonil asuv õigusnorm on vastuolus kõrgemal positsioonil asuva õigusnormiga, tuleb järgida kõrgemal positsioonil asuvat õigusnormi.

Institutsiooniline raamistik**Õigusnormide vastuvõtmise eest vastutavad institutsioonid**

Õigusnorme on pädevad vastu võtma allpool loetletud organid ja asutused (õigusloomeorganid):

Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogu – põhiseadus, põhiseaduslikud aktid, seadused, seaduste suhtes esimuslikud rahvusvahelised lepingud, seaduse jõuga rahvusvahelised lepingud;

Slovaki Vabariigi valitsus – valitsuse määrused;

ministeeriumid ja muud keskvalitsusasutused – dekreedid, määrused ja meetmed;

kohalike omavalitsuste volikogud – üldkohaldatavad määrused;

kohalike omavalitsuste täidesaatavad asutused ning muud kohaliku omavalitsuse organid – üldkohaldatavad määrused.

Õigusloomeprotsess

Õigusloomeprotsessi etapid:

seaduseelnõu esitamine – seadusandlik algatus,

eelnõu arutamine,

hääletamine (eelnõu kohta otsuse vastuvõtmine),

vastuvõetud eelnõu allkirjastamine,

õigusakti väljakuulutamine (avaldamine).

Otsuste tegemise protsess**Õigusloomeprotsess****Seaduseelnõu esitamine – seadusandlik algatus**

Seaduse nr 460/1992 (Slovaki Vabariigi põhiseadus) artikli 87 lõike 1 kohaselt võivad seaduseelnõusid esitada:

Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogu komisjonid,
Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogu liikmed,
Slovaki Vabariigi valitsus.

Eelnõud koosnevad paragrahvidest ning neile on lisatud seletuskiri.

Eelnõu arutamine

Vastavalt Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogu kodukorrale (seadus nr 350/1996) läbib eelnõu kolm lugemist.

Esimesel lugemisel toimub üldine arutelu **kavandatava seaduse** sisu ehk **n-õ filosoofia** üle. Sellel lugemisel ei saa muudatus- ega täiendustepanekuid esitada.

Teisel lugemisel arutab (arutavad) eelnõu rahvusnõukogu komisjon(id), kellele eelnõu on suunatud. Kõik eelnõud peab läbi vaatama ka põhiseaduskomisjon, eeskätt selleks et tagada eelnõu **vastavus Slovakkia põhiseadusele**, põhiseaduslikele aktidele, Slovaki Vabariigi jaoks siduvatele rahvusvahelistele lepingutele, seadustele ja ELi õigusele. Seejärel võib esitada **muudatus- ja täiendustepanekuid** ning need pannakse hääletusele pärast komisjonides toimuva arutelu lõppemist. See on põhjus, miks eri seisukohad tuleb kokku koguda enne eelnõu arutamist Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogus. Kui **koordineeriv komisjon on eriresolutsiooniga kinnitanud komisjonide ühise aruande**, saadetakse eelnõu Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogusse. See aruanne on aluseks Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogus toimuvale arutelule ja eelnõu teisel lugemisel toimuvale hääletusele.

Kolmas lugemine piirub eelnõu nende sätetega, mille muutmise ja täiendamise ettepanekud teisel lugemisel heaks kiideti. Kolmandal lugemisel võivad parlamendiliikmed esitada vaid normitehnika ning grammatika- ja õigekirjavigadega seotud parandustepanekuid. Kõigi muude vigade kõrvaldamiseks mõeldud muudatuste ja täienduste tegemiseks on vaja vähemalt 30 Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogu liikme ühist ettepanekut. Pärast muudatuste arutelu toimub hääletus eelnõu üle tervikuna.

Hääletamine (eelnõu kohta otsuse vastuvõtmine)

Seaduse vastuvõtmiseks **peab selle poolt hääletama kohalviibivate saadikute absoluutne enamus**.

Põhiseadust saab muuta ja selle üksikuid artikleid kehtetuks tunnistada vaid kvalifitseeritud häälteenamusega, mis tähendab kolme viiendikku kõigist Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogu liikmetest (3/5 150st).

Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogu on võimeline otsuseid vastu võtma, kui kohal viibib vähemalt pool saadikutest.

Vastuvõetud eelnõu allkirjastamine

Vastuvõetud eelnõule kirjutavad alla:

Slovaki Vabariigi president,

Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogu esimees,

Slovaki Vabariigi peaminister.

Menetluse selles etapis kontrollitakse vastuvõetud eelnõu sisu, menetluse nõuetekohasust ja lõplikku vormi. Nimetatud kõrgeimad põhiseaduslikud ametiisikud kinnitavad oma allkirjaga seaduse selle vastavas sõnastuses.

Presidendil on edasilükkava veto õigus ja õigus keelduda vastuvõetud seadusele alla kirjutamast selle vigase sisu tõttu. Sel juhul peab ta saatma vastuvõetud seaduse koos oma märkustega tagasi Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogule uueks arutamiseks.

Seejärel läbib tagasisaadetud eelnõu teise ja kolmanda lugemise. Selles etapis võib Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogu võtta presidendi märkusi arvesse, kuid ei pea seda tegema. Slovaki Vabariigi Rahvusnõukogu võib uuesti hääletades edasilükkava veto tühistada; sellisel juhul tuleb seadus välja kuulutada, isegi kui president ei ole sellele alla kirjutanud.

Õigusakti väljakuulutamine (avaldamine)

Väljakuulutamine on õigusloomeprotsessi viimane etapp. Üleriigiliselt kohaldatavad õigusaktid avaldatakse ametlikult Slovaki Vabariigi ametlikus väljaandes (*Zbierka zákonov*); avaldamine kuulub Slovakkia justiitsministeeriumi vastutusalasse. Ametlik väljaanne on Slovaki Vabariigi riiklik avaldamisvahend.

Ametlikku väljaannet antakse välja elektrooniliselt ja paberil. Ametliku väljaande elektrooniline ja paberversioon on sama õigusjõu ja sama sisuga. Ametliku väljaande elektrooniline versioon on tasuta kättesaadav Slov-Lexi portaali kaudu.

Jõustumine / kohaldamise algus

Seadus jõustub selle ametlikus väljaandes avaldamise kuupäeval.

Seda hakatakse kohaldama 15. päeval pärast ametlikus väljaandes avaldamist, kui selles ei ole sätestatud hilisemat kuupäeva.

Muu õigusakt muutub siduvaks selle ametlikus väljaandes avaldamise kuupäeval.

Vahendid eri õigusallikate vaheliste vastuolude kõrvaldamiseks

Väiksema õigusjõuga normatiivaktid ei tohi olla vastuolus suurema õigusjõuga normatiivaktidega.

Normatiivakti on võimalik muuta või kehtetuks tunnistada ainult sama või suurema õigusjõuga normatiivaktiga.

Sama õigusjõuga õigusaktide vaheliste vastuolude lahendamisel lähtutakse praktikas põhimõttest, et varasemat õigusakti saab tunnistada kehtetuks või muuta hilisema õigusaktiga või et üldõigusnormi saab tunnistada kehtetuks või muuta eriõigusnormiga.

Slovaki Vabariigi konstitutsioonikohus arutab ja otsustab, kas:

seadused vastavad põhiseadusele;

valitsuse määrused ning ministeeriumide ja muude keskvalitsusasutuste üldkohaldatavad õigusnormid vastavad põhiseadusele, põhiseaduslikele aktidele ja seadustele;

omavalitsusüksuste organite üldkohaldatavad määrused vastavad põhiseadusele ja seadustele;

keskvalitsuse kohalike organite üldkohaldatavad õigusnormid vastavad põhiseadusele, seadusele ja muudele üldkohaldatavatele õigusnormidele;

üldkohaldatavad õigusnormid vastavad rahvusvahelistele lepingutele, mis on välja kuulutatud õigusaktide väljakuulutamiseks ettenähtud viisil.

Kui konstitutsioonikohus leiab, et õigusnormide vahel esineb vastuolu, kaotavad need õigusnormid – või nende osad või mõned sätted – kehtivuse. Kui sellised õigusnormid välja andnud organid ei suuda neid pärast kohtuotsuse tegemist ja seaduses sätestatud aja jooksul asjakohaste suuremat õigusjõudu omavate õigusaktidega vastavusse viia, muutuvad õigusnormid – või nende osad või mõned sätted – õigustühiseks.

Õigusaktide andmebaasid

Slovaki Vabariigi justiitsministeeriumi andmebaas Slov-Lex

Justiitsministeeriumi **õigusaktide elektroonilise kogu (Slov-Lex)** portaal põhineb kahel omavahel ühendatud infosüsteemil:

eZbierka (e-kogu) – infosüsteem, mis pakub siduvate õigusaktide ja muude normide elektroonilisi konsolideeritud versioone nende adressaatidele;

eLegislátva (e-seadusandlus) – protsessijuhtimise infosüsteem õigusloomeprotsessi kõigiks etappideks; sisaldab täiustatud redigeerimisvahendeid seadusandjale.

Kasu sihtrühmadele

Õiguse aluspõhimõtet, mille kohaselt peavad kõik inimesed tundma kehtivat õigust ning teadma oma õigusi ja kohustusi, on praktikas järjest raskem järgida, sest seadusi on järjest rohkem ja need on järjest keerukamad. Slov-Lexi projekt aitab selle põhimõtte järgimist parandada, sest sellega tagatakse tõhus juurdepääs kõikidele kehtivatele õigusaktidele:

kodanikud – projekti osaks olev e-kogu eZbierka toob eelkõige kasu sellega, et pakub kehtivatele õigusaktidele ametlikku ja oluliselt paremat tasuta juurdepääsu ja aitab suurendada teadlikkust uutest õigusaktidest;

õigustöötajad – saavad pideva juurdepääsu kehtivale õigusele ja võimaluse saada teateid uute Slovakkia või Euroopa Liidu õigusaktide kohta nii üldiselt kui ka konkreetselt nende valdkondade õigusaktide kohta, millele nad on spetsialiseerunud;

ettevõtjad – saavad samuti pideva tasuta juurdepääsu kehtivatele õigusaktidele ja võimaluse saada teateid uute Slovakkia või Euroopa Liidu õigusaktide kohta nii üldiselt kui ka konkreetselt nende valdkondade õigusaktide kohta, milles nad tegutsevad; parem regulatiivne keskkond loob äritegevuseks soodsamad tingimused ja vähendab äritegevusega seotud halduskoormust;

kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused – saavad pideva tasuta juurdepääsu kehtivatele õigusaktidele ning tänu sellele väheneb nende halduskoormus (halduslikult koormav ja kulukas kohustus tagada tööpäevadel juurdepääs ametlikule väljaandele; see kohustus on seotud paberväljaande tellimuste tegemise ja väljaannete arhiveerimisega) ja nad ei pea enam tööpäeviti tagama juurdepääsu ametlikule väljaandele ega kodanikke sellega tutvumisel abistama;

haldusasutused – projekt annab ühelt poolt pideva tasuta juurdepääsu kehtivatele õigusaktidele ning teiselt poolt vähendab halduskoormust ja seega õigusloomeprotsessi kulusid, samuti võimaldab see parandada ülesannete täitmist õigusloome ja Euroopa Liidu õiguse rakendamise valdkonnas;

kohtud – saavad pideva ja kiire juurdepääsu mis tahes päeval kehtinud või kehtivatele õigusaktidele ja võimaluse viidata kohtulahendites asjaomasel ajal kehtinud õigusaktidele; see vähendab vähemalt osaliselt rutiinseid toiminguid ning suurendab kohtunike ja kohtuametnike töö tõhusust;

õigusloomeasutused – saavad kasutada tõhusat vahendit õigusaktide koostamiseks ja õigusloomeprotsessi haldamiseks; see vähendab bürokraatiat ja võimaldab neil rohkem keskenduda esitatud ettepanekute sisule.

Lingid

[Õigus- ja teabeportaal Slov-Lex](#)

Viimati uuendatud: 25/04/2022

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.